

**Tellija: Siseministerium
Teostajad: PRAXIS, KUAK**

Kodanikuühenduste riigieelarvelise rahastamise analüüs

**Jon Ender
Maiu Uus**

31.oktoober 2008

Analüüsi eesmärk

- saada põhjalik ülevaade kodanikuühenduste **riigipoolse rahastamise** praktikatest ja kitsaskohtadest Eestis
- töötada välja poliitikasoovitused ühenduste riigipoolse rahastamise korrastamiseks

EKAK prioriteet:

Kodanikeühenduste avalikest eelarvetest toetamise ja sellest üldsuse teavitamise süsteemi kaardistamine, korrastamine ja täiustamine

Analüüsi fookus

- Aastad 2006 ja 2007
- Kodanikualgatuslikud MTÜ-d ja SA-d
- Senised analüüsid Eestis, teiste riikide kogemus, ülekannete analüüs, lepingute analüüs, intervjuud ministeeriumitega, fookusgrupid ühendustega ja ministeeriumitega

Analüüsi tulemused

(väga põgusalt)

Tulemused (1) Kui palju? Kui paljudele?

- Rahastuse maht suurenenud (+31%)
- Rahastatud ühenduste arv suurenenud

	2001	2002	2003	2006	2007
summa (milj)	113	180	266	527	693
ühendused				2854	2965

- **Ebavõrdsus:** 2006: 55% summast 3% ühendustele, 2007: 61% summast 5% ühendustele
- **Ebastabiilsus:** mõlemal aastal rahastatuid 13% kõigist reg ühendustest, 54% rahastatutest. 2006+2007 summast 90%.

Tulemused (2) olulisemad rahastajad

valitsemisala	% summa	% ühendused
Kultuur (sh KULKA)	25	30
Haridus/teadus	19	27
Põllumajandus (sh PRIA)	17	10
Sotsiaal	14	16
Regionaal: maavalitsused*	10	42
Sise	3	11

* sh Kohaliku Omaalgatuse Programm

Tulemused (3) valdkondade rahastamine

EMTAK	% summa	% ühendus ed
R Kunst, meelelahutus ja vaba aeg (sh:)	23	26
- Spordiklubide tegevus	3	14
S Muud teenindavad tegevused (sh:)	62	62
- Muude kutseorganisatsioonide tegevus	11	7
- Muude ettevõtjate ja tööandjate organisatsioonide tegevus	10	2
- Vaba aja veetmine, meelelahutus, kultuuriline tegevus, huvialad, -klubid	8	15
- Piirkondliku/ kohaliku elu edendamine	6	13

Tulemused (4) Mured

Ministeeriumid:

- Minimaalne kulu – maksimaalne tulemus
- Rohkem infot ühenduste kohta

Ühendused:

- Domineerib projektipõhine ja lühiajaline rahastamine – pärsib tegevust, arengut
- Tegevus- ja arengutoetust antakse ainult väljakujunenud strateegilistele partneritele
- Omafinantseeringu nõue

Tulemused (5) Positiivsed arengud

- EL struktuurifondid on toonud rohkem läbipaistvust ja tulemuste hindamise
- Mõnedes ministeeriumites on hakatud senisest rohkem tähelepanu pöörama strateegilisele koostööle (ühenduste roll) ja ühenduste vajadustele

Poliitikasoovitused

- 1. Seada eesmärgid**
- 2. Luua eeldused rahastamise korrastamiseks**
  - eristada ja defineerida võtmetegurid
  - kujundada objektiivsed rahastamise kriteeriumid
- 3. Arendada rakendusmehhanisme**
  - KÜ rahastamise tulemuslikkuse hindamine
  - Seosed riigi strateegilise planeerimisega
  - KÜ statistika, rahastamise info
  - Tugitegevused ühtsete praktikate juurutamiseks

Räägime ühes keeles!

Rahastamise LIIK – Milleks?

- Projektirahastus
- Tegevustoetus
- Avalike teenuste delegeerimine (ja teenuste ostmine)

Rahastamise VIIS – Kuidas?

Nt: (üldisem) konkursi alusel, (detailsem) sihtfinantseerimise leping, haldusleping

Rahastamise ALLIKAD – Kust?

Nt: Riigieelarve seadus, riiklik fond, Euroopa Sotsiaalfond

Rahastamise liigid

- **Projektirahastus**

- vastuvõtja poolt planeeritud ja toetaja poolt heaks kiidetud tegevuste rahastamine
- üksikud, ühekordsed ja lühiajalised tegevused; eelnevalt võimalik täpselt kirjeldada

- **Tegevustoetus**

- organisatsiooni tegevust ja arengut tervikuna
- Strateegilistele partneritele, suure lisandväärtusega tegevustele

- **Avalike teenuste delegeerimine**

- avalik võim annab avaliku teenuse täideviimise üle, aga säilitab kontrolli ja vastutuse

Riigipoolse rahastamise eesmärgid

PRAXIS ja KUAK soovitus seada kaks peamist eesmärki:

1. **Avaliku sektori ja kodanikuühenduste strateegiline partnerlus riigi strateegiliste eesmärkide planeerimisel ning elluviimisel**
2. **Võimekad kodanikuühendused**

NB! Riigipoolne rahastamine peab olema **otstarbekas**, mitteraiskav -> rahastatakse mitte kõiki, vaid neid, kes annavad **riigile olulist lisaväärtust** oma tegevusega

NB! Riigieelarveline rahastamine **täiendab muid allikaid**: KOV, liikmemaks, eraannetused, majandustegevus jne.

NB! Mõlemad pooled vastutavad , võrdselt

Rahastamise eesmärk 1:

Avaliku sektori ja kodanikuühenduste strateegiline partnerlus

- **Ühendus** panustab riikliku/ valdkondliku arengu kavandamisse ja elluviimisesse
- **Avalik sektor** võimaldab stabiilse ja pikemaajalise rahastuse enimpanustanutele

Tulemuslik rahastamine

Ühenduste riigieelarveline rahastamine on tulemuslik, kui **saavutatakse ühendustele planeeritud väljund-, tulemus- ja mõju eesmärgid.**

Soovitused

- Töötada välja põhimõtted ühenduste riigieelarvelise rahastamise tulemuslikkuse hindamiseks
- Siduda rahastamisotsused riiklike arengukavade planeerimise ja elluviimisega

Rahastamise eesmärk 2:

Võimekad kodanikuühendused

Ühenduste võimekuse tagab rahastamine siis, kui kaetakse lepinguliste tegevustega seotud üldkulusid ja toetatakse ühenduste teiste püsikulude katmist või arendustegevust, mis on vajalikud ühenduste funktsioonide täitmiseks.

- Ühenduste iseseisvus, oma eesmärgid

Korrastatud rahastamise põhimõtted

- **Tulemuslikkus**
- **Võimekust tagav**
- **Läbipaistvus**
- **Ligipääsetavus ja õiglus**

Läbipaistev rahastamine

Rahastamine on läbipaistev, kui on **piisavalt kättesaadavat informatsiooni rahastamise protsessi kõikide etappide kohta.**

- Taotlemise, hindamise ja otsuse tegemise protsessi kirjeldus, tagasiside andmise nõuded (nt sise-eeskiri)
- sõlmitud lepingud (sh lepingumuudatused)
- lepingutega seotud riiklikud garantiid
- lepingutejärgsed planeeritud ülekanded
- Rahastamislepingute täitmise sisulised tulemusaruanded ja mõju hindamise raportid
- Analüüsitav andmebaas lepingute ja aruandluse põhiaandmete kohta

Ohhoo... meil on ühine huvi !

kodanikeühendusi ning nende rahastamist
puudutavate andmete kättesaadavus,
üheseltmõistetavus ja usaldusväärsus.

- Riigilt paremad otsused
- Ühendused võimakamad, suutlikumad
- Strateegiline partnerlus tulemuslikum

Ligipääsetav rahastamine

Ligipääsetav ja õiglane on ühenduste rahastamine siis, kui **ei diskrimineerita ühendusi muude tunnuste alusel kui rahastamise eesmärgist tulenevad otsuse tegemise kriteeriumid.**

- Ministeeriumitele parimad võimalikud partnerid
- Ühendustel õiglane võimalus oma suutlikkusele vastavalt konkureerida ja saada rahastatud

Kellel on suurem ligipääs?

- **Talinnas** asuvad ühendused (60% rahastatutest).
- Maakondadest **Tartumaal** asuvad (9%)
- **Külades** asuvad ühendused (19%)
- **Vanematel** organisatsioonidel, asutatud 1995-1999.a (36% rahastatutest, 53% 2006+2007 kogurahastusest)
- **MTÜ-del** (97% 2006+2007 kogurahastusest)

Mis selles kõiges erilist on?

- On kaardistatud riigipoolse rahastamise probleemistik – on võimalik sasipundart süsteemselt lahti arutama hakata
- Siseministeerium on koostamas **riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni** – tasapisi jõuame tegudeni, jõuame korrastatud ühtlustatud rahastamispraktikateni

Täname!

jon.ender@praxis.ee

maiu.uus@praxis.ee

www.praxis.ee

praxisestonia.blogspot.com

Analüüsiraport ja poliitikasoovitused;

http://www.praxis.ee/index.php?lang=et&page_id=1437&

[menu_id=140](#)